

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

معاونت امور بهداشتی - واحد مبارزه با بیماریها

معاونت درمان - اداره نظارت و بازرسی (کنترل عفونت)

پیشگیری پس از تماس‌های تصادفی

Post exposure prophylaxy

واجدین شرایط دریافت خدمت:

- کلیه افرادی که بصورت تصادفی در معرض تماس با ویروس HIV قرار گرفته اند

- تماس شغلی
- تماسهای غیر شغلی

افراد در معرض تماسهای شغلی

- پرسنل بهداشتی درمانی: پزشک، پرستار، دندانپزشک..
- کارکنان آزمایشگاه
- آتش نشان، اعمالگران قانون، کارکنان زندان
- کارکنان رختشویخانه های این مراکز
- پرسنل اورژانس
- پرسنل مسئول حمل زباله
- پرسنل تدفین
- کارکنان تجهیزات پزشکی

Definition of Occupational Exposure

- *Percutaneous injury (needlestick, cut with a sharp object)*
- *Mucous membrane*
- *Nonintact skin*



HIGH RISK

- *Percutaneous injury with hollow needle*
- *Needle from artery or vein of patient*
- *Deep injury*
- *Sharps with visible blood*

HIGH RISK

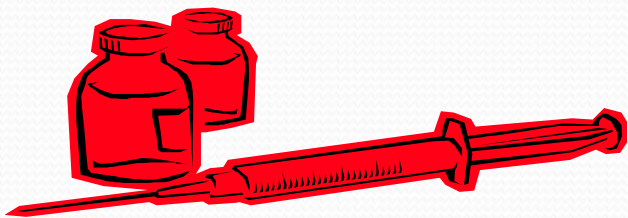
- **Splashes with blood/body fluids on non-intact skin or in eye or mouth**
- **Source is symptomatic**

LOWER RISK

- **Solid needle (not hollow)**
- **Accident with no visible blood**
- **Superficial accident, not through the skin**
- **Source is asymptomatic**

Potentially infectious fluids:

- Blood
- Bloody fluids
- Tissues
- Semen
- Vaginal secretion
- CSF
- Pleural fluids
- Pericardial fluids
- Amniotic fluids
- Peritoneal fluids



مايعات بالقوه غير عفونى

- مدفوع،
- ترشحات بينى،
- خلط،
- عرق،
- اشك،
- ادرار،
- محتوى معدة،
- بزاق،

مگراينکه حاوى خون قابل رویت باشند.

جمع آوری صحیح اجسام نوک تیز

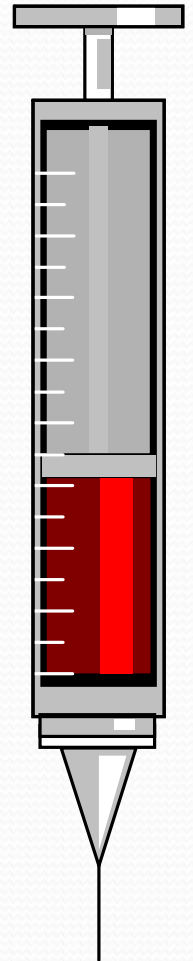
- سرنگ و سوزنهای مصرف شده را همیشه در **Safety Box** بیندازید
- برای جلوگیری از فرورفتن سوزن در دست هرگز بعد از واکسناسیون یا تزریق به بیمار، به سرسوزن دست نزنید و از سرپوش گذاری مجدد سر سوزن اجتناب کنید
- سرنگ و سر سوزن را بلافاصله بعد از استفاده در **Safety Box** بیندازید
- بیش از ۳/۴ حجم **Safety Box** را پر نکنید

ادامه

- درب Safety Box های پر شده را قبل از حمل برای دفع ببندید.
- Safety Box های پر شده را در یک مکان مطمئن و خشک و دور از دسترس کودکان و مردم نگهداری نمایید تا مطابق دستورالعمل های موجود دفع شوند.
- برای اجتناب از ایجاد صدمه در اثر سرسوزن، هرگز Safety Box پر شده را در دست نگیرید، تکان ندهید، فشار ندهید، یا روی آن ننشینید یا نایستید.
- Safety Box پر را دوباره باز نکنید، خالی نکنید و یا مورد استفاده مجدد قرار ندهید.

اقدامات لازم:

- مراقبت فوری از محل تماس
- ارزیابی خطر (ارزیابی مایع و نحوه و شدت تماس)
- ارزیابی منشأ (آلودگی قبلی، حساس بودن، واکسینه نشدن)
- ارزیابی مصدوم
- در موارد لازم تجویز PEP
- مشاوره و پی گیری مورد



مراقبت فوری از محل تماس

- ❖ شستشوی ناحیه ۳ تا ۵ دقیقه
- ❖ شستشوی زخم با آب و صابون
- ❖ شستشوی مخاط با آب فراوان
- ❖ عدم استفاده از آنتی سپتیک ها یا سفید کننده ها، نیازی به دوشیدن محل آسیب نیست
- ❖ مشاوره و حفظ آرامش

ارزیابی خطر:

- نوع و حجم مایع
- سطح تماس
- نحوه و شدت تماس (سوزن توپیر یا توخالی، از روی دستکش یا با پوست برهنه...)
- تماس عمقی یا سطحی
- آلودگی منشأ
- حساس بودن مصدوم

ارزیابی بیمار

- مورد شناخته شده بیماری در بیمار یا همسر
- سابقه زندان، اعتیاد تزریقی، و سایر رفتارهای پرخطر در بیمار یا همسر بیمار،
- بیماری مزمن کبدی در خانواده،
- دریافت کنندگان مکرر خون، دیالیز،
- وجود علائم بالینی بیماریهای ایدز یا هپاتیت
- شدت و مرحله بیماری (viral load, HBeAg...)

پیشگیری از هیپاتیت B

- انجام مشاوره
- در تماس با فرد غیر آلوده prophylaxy نیاز نیست .
- افرادی که واکسن نزده که با فرد آلوده تماس داشته اند باید ظرف ۶ ساعت نوبت اول واکسن و HBIG دریافت کنند.

HBs Ag?

HBsAg+

منشأ مصدوم

nothing

nothing

پاسخ کافی

If high risk
Same as Ag+

HBIG+
3 vaccine
HBIG x 2

پاسخ ناکافی

Ab test
If adequate: nothing
If not: 1vaccine+retest

Ab test
If adequate: nothing
If not HBIG+1vaccine

پاسخ نامشخص

پیشگیری از هیپاتیت C

- انجام مشاوره
- آزمایش HCV منشا در صورت پر خطر بودن
- انجام آزمایش پایه HCV Elisa , Alt
- پیگیری آزمایشات ۴ و ۶ ماه بعد و یا P.C.R بعد از 4-6 هفته
- در صورت آلودگی ارجاع جهت بررسی و درمان
- توصیه به پرهیز از اهدا خون و اعضاء
- نیازی به کناره گیری از فعالیتهای روزمره نیست

مواردی که نیاز به PEP ندارند:

- تماس با مایعات بالقوه غیر عفونی
- تماس با پوست سالم
- بیمار HIV منفی

پیشگیری پس از تماس با فرد HIV مثبت :

- ارزیابی اولیه و آزمایش فرد آسیب‌دیده ضروری می‌باشد (بعد از ۷۲ ساعت

انتخاب دارو در درمان پیشگیری از HIV :

- درمان ۲ دارویی : زیدوودین + لامیوودین
- درمان ۳ دارویی : زیدوودین + لامیوودین + افویرنز
- دوره درمان پیشگیری ۴ هفته می‌باشد

توصیف خدمات در مراکز مشاوره بیماریهای رفتاری:

مشاوره :

- مشاوره ارزیابی خطر:
- - نوع ماده تماس یافته
- - راه و شدت تماس
- - وضعیت HIV Ab , HCV Ab , HBsAg فرد مبدا
- - وضعیت واکسیناسیون و سرولوژی هیپاتیت B در فرد تماس یافته
- مشاوره پیشگیرانه ،
- مشاوره افراد خانواده مصدوم
- مشاوره پیش از آزمون و پس از آزمون

توصیف خدمات:

آموزش:

- نحوه مصرف داروها و زمانهای مراجعه پیگیری
- آموزش رفتار جنسی ایمن تر (Safer Sex Education) و ترویج کاندوم (Condom Promotion)
- خودداری از اهدا خون و عضو تا تعیین نتایج قطعی
- عدم جداسازی فرد
- عدم انفصال موقت از شغل
- اصول احتیاطات استاندارد (در جهت کاهش تماسهای اتفاقی شغلی)

توصیف خدمات:

درمان پیشگیر:

- مراقبت محل تماس
- تجویز درمان مورد نیاز براساس نتایج ارزیابی خطر
- پیگیریهای لازم:
- آزمایشات:
 - آزمایشات پایه فرد (HIV Ab , HBsAg , HIV Ab)
 - آزمایشات کنترل مربوط به عوارض دارویی (CBC, LFT)
 - پس از ۶ هفته , ۳ ماه و ۶ ماه
 - در صورت انجام واکسیناسیون HBV ، یک ماه پس از آخرین دوز تیتر آنتی بادی چک شود.
- نکته: در صورت عفونت همزمان HCV پس از ۱۲ ماه آزمایش HIV Ab تکرار شود

نحوه ارائه خدمت:

- در صورتی که اولین مراجعه فرد باشد در هنگام ورود در دفتر پذیرش بعنوان مورد جدید ثبت می شود و پرونده برای وی تکمیل می گردد
- در صورتی که قبلاً مراجعه کرده باشد در هنگام ورود در دفتر پذیرش بعنوان مورد تکراری ثبت می شود و پرونده وی در اختیارش قرار می گیرد مراجع به پزشک مرکز ارجاع می شود.
- ارزیابی میزان خطر و تصمیم گیری جهت شروع پروفیلاکسی توسط پزشک صورت میگیرد
- در صورت نیاز جهت پروفیلاکسی دارویی ، دارو توسط پزشک تجویز شده و مراجع جهت دریافت به مسئول مربوطه ارجاع می شود
- در صورت نیاز به انجام آزمایش HIV ، طبق دستورالعمل مربوطه اقدام می شود
- در صورت نیاز به انجام واکسیناسیون به مسئول مربوطه ارجاع می شود
- تعیین زمان مراجعه بعدی (ترجیحاً قید در کارت)
- پس از دریافت نتیجه آزمایش، مشاوره پس از آزمون صورت گرفته و بر اساس نتیجه، ادامه اقدامات صورت خواهد گرفت.

● ثبت

● ثبت در دفتر مراجعات روزمره

● ثبت در فرم PEP

● ثبت در دفتر پروفیلاکسی HIV

● گزارش دهی

● مرکز : گزارش موارد PEP بصورت ماهیانه

● استان : گزارش موارد PEP بصورت هر سه ماه یکبار

در صورت needle stick شدن به کجا مراجعه نمایید

- مرکز مشاوره بیماری‌های رفتاری شمیرانات
- ۰۲۱-۲۲۶۸۸۰۰۰
- مرکز مشاوره بیماری‌های رفتاری دکمه چی
- ۰۲۱-۲۳۰۳۷۹۲
- مرکز مشاوره بیماری‌های رفتاری بوعلی
- ۰۲۱-۳۳۳۳۷۰۰۰
- مرکز مشاوره بیماری‌های رفتاری ورامین
- ۰۲۹۱-۲۲۸۰۰۳۹
-

آدرس مراکز مشاوره (کلینیک مثلثی) شهید بهشتی:

- میدان تجریش - ابتدای خیابان شریعتی - درمانگاه طالقانی - مرکز مشاوره شمیرانات تلفن: ۰۲۱-۲۲۶۸۸۰۰۰
- خیابان رسالت - خیابان کرمان جنوبی - کوچه زرین قبایی - درمانگاه دگمه چی - مرکز مشاوره بیماریهای رفتاری دگمه چی تلفن: ۰۲۱-۲۲۳۰۳۷۹۲
- خیابان دماوند - خیابان ایرانمهر - انتهای بلوار ابو حسین - بیمارستان بو علی - مرکز مشاوره بو علی تلفن: ۰۲۱-۳۳۳۳۷۰۰۰
- ورامین - روبروی شبکه بهداشت و درمان ورامین - جنب پایگاه بهداشتی درمانی ورامین - مرکز بیماریهای رفتاری ورامین تلفن: ۰۲۹۱-۲۲۸۰۰۳۹
- تهرانپارس - فلکه دوم - خیابان جشنواره - کوچه اسفندانی - درمانگاه نادر - مشاوره ویژه زنان آسیب پذیر میخک سفید تلفن: ۰۲۱-۷۷۳۲۴۶۴۵

اقتباس از :

- دستورالعمل اجرایی مراکز مشاوره بیماریهای رفتاری مرکز مدیریت بیماریها
- درسنامه جامع واکسیناسیون وزارت بهداشت ،درمان و آموزش پزشکی